

Søfartsstyrelsen
Sendt til: havplan@dma.dk

22. april 2020

Høringssvar vedrørende afgrænsningsrapport til miljøvurdering af Danmarks første havplan

Friluftsrådet takker for muligheden for at afgive høringssvar vedrørende afgrænsningsrapporten til miljøvurdering af Danmarks første havplan.

Friluftsrådet bakker grundlæggende op om det overordnede formål med Danmarks første havplan, så administrationen af havarealet ændres fra et "først-til-mølle" princip til en overordnet fysisk planlægning, hvor havarealet bruges på den optimale måde for samfundet. Friluftsrådet er i forlængelse heraf også positive over for de indledningsvise bemærkninger om havplanen, hvor det fremhæves, at de kystnære havområder i nogen grad forventes friholdt fra større fysiske anlæg, og som i væsentligt omfang vil kunne påvirke rekreativ anvendelse af havet og turisme negativt.

Friluftsrådet bemærker dog også, at der på den anden side umiddelbart kun lægges op til at friholde de kystnære havområder *i nogen grad*. Der forventes således tilsyneladende udlagt "*udviklingszoner inden for hvilke, der kan planlægges for og tillades f.eks. havbrug i kystnære havområder*". Det vil forventeligt påvirke både rekreative aktiviteter og turisme negativt. Samtidig er det svært at se, at udlægget af kystnære udviklingszoner til fx akvakultur skulle være i overensstemmelse med miljøministerens udtalelser om, at hun "*ikke ønsker flere og større havbrug i Danmark*".

Som også tidligere fremført i processen, mener Friluftsrådet grundlæggende, at mulighederne for at inddrage bæredygtig turisme, rekreative aktiviteter og friluftsliv direkte i planlægningen jf. *Lov om maritim fysisk planlægning* § 5 stk. 3 burde udnyttes fuldt ud. Det med henblik på at gennemføre en helhedsorienteret national planlægning for alle relevante sektorer på havet, som det også kendes fra land. Ved den valgte planlægningstilgang er der stor risiko for, at sektorer nævnt i lovens § 5 stk. 2 prioriteres på bekostning af de interesser fra lovens § 5 stk. 3, der ikke eksplicit inddrages. Det vil give en skæv og langt fra optimal planlægning af brugen af havet i modsætning til, hvad der bør være formålet med Danmarks første havplan. Friluftsrådet gør i den forbindelse opmærksom på, at både turisme og friluftsliv har stor økonomisk og samfundsøkonomisk værdi og derfor også bør prioriteres i havplanen i forlængelse af lovens § 1 stk. 2. Friluftsrådet ser på den baggrund frem til den videre dialog om, hvordan der kan skabes den bedst mulige første havplan for Danmark.

Friluftsrådet konkrete bemærkninger til indholdet af afgrænsningsrapporten er oplistet nedenfor.

3.5.1 Biologisk mangfoldighed, flora og fauna

Fugle

Af afgrænsningsrapportens afsnit om fugle – sammenholdt med oplysningerne i rapportens tabel 3-1 – fremstår det som om, at miljøvurderingen ikke vil omhandle kollisionsrisici for fugle fra vindmøller. Det med en argumentation om, at "*Erfaringen fra tidligere miljøvurderinger af placering af havmølleparker har vist, at risikoen for at fugle flyver ind i havmøller og bliver dræbt er meget lav.*" For vand- og havfugle er det muligvis rigtigt, men nyere undersøgelser viser dog også, at det havvindmølleparker kan udgøre

en alvorlig trussel for rovfugle og måske også andre fugle¹. Dermed kan det ikke udelukkes, at kollisionsrisiko for fugle kan have en væsentlig virkning på miljøet og emnet bør derfor medtages i miljøvurderingen af fugle. Da der kan være negative effekter af kollisionsrisiko samt eventuelt af adfærdsændringer bør begge områder derudover medtages af hensyn til analyserne af de kumulative effekters fuldstændighed.

Flagermus

Af afgrænsningsrapportens s. 20 fremgår det, at *"Flagermus kan kollidere med møllevingerne. Dette kan i værste fald medføre væsentlige påvirkninger af flagermusbestande, der passerer eller lever i området omkring de planlagte områder til vedvarende energi, hvis områderne udlægges til vindmøller."* Det oplyses dog videre, at risikoen er lav i forhold til kollision med offshore-møller, samt at størstedelen af de udlagte udviklingszoner for vedvarende energi forventes udlagt ikke-kystnært. Samlet resulterer det i rapportens konklusion om, at *"vedtagelsen af havplanen ikke vil medføre en væsentlig påvirkning på flagermus."*

Da størstedelen af udviklingszonerne for vedvarende energi udlægges ikke-kystnært, kan det dog samtidig konkluderes, at en del af udviklingszonerne til vedvarende energi forventes udlagt kystnært. Som nævnt i afgrænsningsrapporten kan det medføre kollisioner og udgøre en trussel for flagermus. Selv om det kun er en mindre del af udviklingszonerne til vedvarende energi, der udlægges kystnært, kan det dog ikke deraf udledes, at de udlagte kystnære områder *ikke* udgør en væsentlig påvirkning af flagermus. Derfor kan kollisionsrisiko heller ikke ud fra det oplyste afgrænses fra at være en væsentlig miljøpåvirkning for flagermus. Friluftsrådet mener på den baggrund, at kollisionsrisiko for flagermus bør medtages i miljøvurderingen af havplanen.

Fisk

Under rapportens afsnit om "Fisk" (s. 20) er fremhævet en række presfaktorer, som potentielt kan medføre en mulig væsentlig påvirkning af fiskebestandene. Det gælder fx vandkvalitet, iltsvind, miljøfarlige stoffer mv. Kendte presfaktorer fra akvakultur som parasitter og risiko for genetisk forurening ved udslip fra anlæggene er dog ikke medtaget under afsnittet. Set i lyset af hvor udbredte de nævnte presfaktorer er i nabolande som fx Norge mener Friluftsrådet, at presfaktorer fra akvakultur også bør medtages i miljøvurderingen for fisk.

Øvrige naturbeskyttelsesområder

Friluftsrådet finder det positivt, at afgrænsningsrapporten gennem formuleringen *"Øvrige beskyttelsesområder indgår i miljøvurderingen af havplanen."* forventes at medtage alle kendte naturbeskyttelsesområder i miljøvurderingen, selv om de ikke er nævnt i rapporten. Friluftsrådet forventer derfor også, at fx OSPAR's MPA'er, HELCOM's BSPA'er, IBA'erne mv. alle medtages i miljøvurderingen.

3.5.2 Befolkningen og menneskers sundhed

I relation til sejladssikkerhed forventes der *"ikke at være en væsentlig miljøpåvirkning af skibstrafik og sejladssikkerhed som følge af den overordnede fysiske planlægning af arealanvendelsen af havområderne."* Dette med henvisning til, at der i havplanens udviklingszoner tages hensyn til sejladskorridorer. Da sejladskorridorer fremhæves som en nødvendig foranstaltning i forhold til udviklingszonerne, må der heri ligge en antagelse om, at de udgør en risiko for sejlene. Det formodes at bero på forventninger til etablering af faste anlæg i zonerne og deraf følgende forøgede risici for sejlads i områderne.

¹ Skov, H. et al. 2016. Patterns of migrating soaring migrants indicate attraction to marine wind farms. *Biology Letters* 12: 20160804.

Den rekreative brug af havet foregår – modsat skibstrafik – i vid udstrækning ikke i sejladskorridorer. Derfor vil udviklingszonernes faste anlæg som fx energianlæg og akvakultur sandsynligvis også udgøre en væsentlig miljøpåvirkning af den rekreative sejlads. Anlæg til akvakultur vil indskrænke den frie færdsel på havet, og da sejlskibe har behov for plads til navigation, medfører det i en række tilfælde, at færdsel ikke blot hindres i det afmærkede område, men også i langt større farvandsområder. Kystnær akvakultur presser endvidere i mange tilfælde fritidssejlere tættere på erhvervstrafikken, ligesom de kan presse kajakker, robåde mv. væk fra kysten, hvilket både kan bringe dem selv i fare, samt være til gene for den øvrige sejlads. Endelig kan udfordringer med markering af anlæggene og forandringer i deres ellers ”faste” placering udgøre en risiko for de rekreative aktiviteter.

På baggrund af ovenstående, og da havplanen forventes at udlægge zoner til faste anlæg som akvakultur og energianlæg, mener Friluftsrådet, at sejladsikkerhed i høj grad bør medtages i miljøvurderingen af havplanen. Det er uklart, om medtagelsen af ”ulykker” under de kumulative effekter oplyst i tabel 4-1 er ensbetydende med en accept af udfordringerne i forhold til sejladsikkerhed, da ”ulykker” ikke er nærmere beskrevet andre steder i teksten.

3.5.7 Materielle goder

Friluftsrådet finder det positivt, at rekreative værdier medtages i miljørapportens analyse af materielle goder, som det fremgår af tabel 3-2. Turisme nævnes ikke direkte som et materielt gode i tabel 3-2, men Friluftsrådet forventer, at turisme medtages, da det nævnes eksplicit i teksten under tabel 3-2 samt i tabel 4-1.

Som nævnt indledningsvist mener Friluftsrådet, at vurderingen af rekreative værdier og turisme er særlig vigtig at få grundigt belyst i miljøvurderingen, da områderne fremhæves i Lov om maritim planlægning, som områder, der kan fremmes gennem havplanen. Det er derfor afgørende, at samspillet mellem sektorer nævnt i lovens § 5 stk. 2 og lovens § 5 stk. 3 belyses fuldt ud, så potentielle konflikter minimeres, og da det samtidig kan bidrage til en mere helhedsorienteret planlægning af interesserne fremhævet i lovgrundlaget.

3.5.13 Kumulative effekter

Afgrænsningsrapportens afsnit om kumulative effekter er meget kortfattet, og det kan ikke ud fra teksten udledes, hvad hverken kriterier eller forudsætninger har været for udvælgelsen af de kumulative effekter, der foreslås medtaget i miljøvurderingen. Det er en væsentlig mangel ved afgrænsningsrapporten. Ligeledes er det ikke klart, hvorfor der oplystes forskellige kumulative effekter i hhv. tabel 3-3 og tabel 4-1, men det skaber grundlæggende usikkerhed om, hvad der forventes medtaget i miljøvurderingen. Friluftsrådet vil dog opfordre til, at der i miljøvurderingen også medtages kumulative effekter for den rekreative brug, hvor fx akvakultur, energianlæg, fysisk infrastruktur, råstofindvinding, fiskeri mv. kan have kumulativ effekter i forhold til den rekreative brug.

4.1 Vurderingskriterier, indikatorer og databehov

I forhold til værdisætningen af de materielle goder for rekreative aktiviteter og turisme, gør Friluftsrådet opmærksom på, at en del værdier blev estimeret i den socio-økonomiske analyse til Danmarks Havstrategi II, og værdierne forventes derfor medtaget som en del af værdisætningen af de rekreative aktiviteter og turisme i miljøvurderingen.

4.2 Målsætninger der vil indgå i miljøvurderingen

Friluftsrådet bemærker, at det ikke er klart, hvad de præcise kriterier er for medtagne målsætninger i tabel 4-3, men det vil som minimum derudover være relevant at medtage EU's biodiversitetsstrategi for 2020 i vurderingen, ligesom FN's 20 Aichi-mål også bør medtages.

Med venlig hilsen

Jes Lind Bejer
Naturpolitisk konsulent